

1. NIGDY (5546) *pron*

nigdy (5540), **niegdy** (3), **nikdy** (3), **[migdy]**; nigdy : niegdy : nikdy *RejKup* (24:–:3), *RejZwierc* (348:1), *SkarŻyw* (250:1), *LatHar* (50:1).

niegdy z tekstów nie oznaczających é.

Sł stp: nigdy, nidy, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

I. W funkcji właściwej (5544) :

1. W żadnym czasie, ani razu; wcale, w żadnym wypadku, pod żadnym warunkiem; *nunquam Murm*, *Mymer*¹, *Miech*, *HistAl*, *PolAnt*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *Calag*, *Calep*, *JanStat*, *Cn*; *ne a. non unquam PolAnt*, *Vulg*, *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*; *ne aliquando Vulg*, *PolAnt*; *nequaquam, nequando Vulg*, *Calep*; *nusquam Mącz* (5541) : *Nygdy Ad graecas calendas Murm* 15; *Mymer*¹ 5; *Ad calendas graecas, Ná święty Bóg wiedz/ nie mogliście dąleć odwlec/ niektorzi mówią kiedy kiedyże ząkfą/ to yeft nigdy. Mącz* 148a (4); *Calag* 368a; *Nequando Ne ullo tempore. – Nigdi. Calep* [700]a (2).

A. W zdaniu lub w części zdania ograniczonej przez „nigdy” występuje partykuła przecząca („nie” lub „ani”) (5456) :

a. Przy formie osobowej czasownika, bezokoliczniku lub imiesłowie przysłówkowym (5197) : *BierRaj* 20v; *MetrKor* 38/287 (2); *March*¹ A3v (4); *Lábęć* [...] gdy pozna czas zezmżenia: *Nigdy ząfmucon nie bywa BierEz* O3 (34); *Panie nigdy się ciebie niezaprę aby mi też vmrzetz s tobą. OpecŻyw* 97v (28); *ForCnR* C2v (3); *LibLeg* 6/191v (30); *PatKaz I* 7v (2); *PatKaz II* 37 (6); *Trzeci [przywilej]* yfz nigdy pożądana źle [*lege: źle*] nie mogła być *PatKaz III* 107v (22); *ZapWar* 1528 nr 2457 (2); pokutowała za ono iż bałwany chwaliła mając wolą nigdy tego nie czyni *HistJóz* B4v (3); *KlerPow* 10; *TarDuch* A5v (2); *abowiem są iedny iabłony ktorich owocz może vzać/ á drugie są ktorich nigdy nie vzre FalZioł* III 23b (24); *ZEno Cicienki mędrzec był CVIII. lat żyw, á nigdy się vzyć nie przestauał. BielŻyw* 40; *gdibych od ośła vderzon był nigdybych się z nim oto nie śadził BielŻyw* 46 (24); *BielŻywGlab nlb* 10; *GlabGad* C3 (5); *w Swetiey tam miedz kopaią, wżakoż nigdi nie ieft tak dobra iako węgierka MiechGlab* *5 (7); *BierRozm* 23; *Máłego dąru/ ktoryc dawa vbogi przyiaćiel/ nigdy niegardz. March*³ V6v (6); *Nigdy nie fiedział w radzie próżnych [Non sedi cum concilio vanitatis] WróbŻółt* 25/4 (12); *ale pan moy nigdy mnie rątować ząfu fwego nieomiefzkał. RejPs* 24v; *Bo będąc młod przez wiele ząfów y ftąrzałem się/ á niewidziałem nigdy aby fprąwiedliwy był kiedy opuľczon RejPs* 55v (134); *ComCrac* 19; *RejRozpr* A2v (5); *Thefch powyada yfch po wiwolanyu fzwym zzyemye nyebil nigdy V opatha Lyubinskiego Powyada yfch nyebill zadni rafz po wiwolanyu fwym zzyemye LibMal* 1546/123 (8); *LudWieś* B3v; *Nad to wfgardzam/ wfzelkie kaczerftwa [...] í ktorymim nigdy nietrzywał/ ani dziż [!] trzymam/ ani trzymać chcę. SeklWyzn* b2 (3); *iz oftawi złą flawę po łobie Ktora nigdy nie vmiera chocia ciało w grobie RejJóz* F4 (27); *SeklKat* E2v (6); *RejRozm* 393; *Nikdy tego [Bóg] niepotłoczij Ktory się niechcziać zatoczij RejKup* f2v (22); *HistAl* K2v (3); *KromRozm I E* (4); *Ale mnie wieczną śmiercią potępię⁸⁰/ nigdy fpiekła Bóg niewywidzie. MurzHist* S3 (12); *Gdybyście znamion i cud nievırzéli nigdybyście niewwierzyli [Si non signa et prodigia videritis, non creditis] MurzNT Ioann* 4/48 (7); *KromRozm II* y2; *KromRozm III* A8 (7); *Diar* 37 (7); *DiarDop* 100 (3); *MrowPieś* A3; *BielKom* B4v (12); *Tegoć dobrą nigdy rzemyśnicy/ ani znąją ani mogą myeć/ gdy nie głową/ ále rękami á nogami robyą. GliczKsiąż* H (43); *Przez całą*

noc oczy moye nigdy nye ołchnęły *LubPs* B5; W rękach cye nosić będą bronyąc káždey trwogi/
Byś nigdy nye obráził o kámyeń twey nogi *LubPs* V v (126); Rzecz krádziona dawnołcią nigdy
nieginie. *GroicPorz* ee (6); *KrowObr* C3 (65); Owa łie nie vtái nigdy w worze łzydło *RejWiz* 7; Ale
iż łlawá s cnotą nie dopułzcza nigdy/ Káždemu bez przyczyny łtárác łie o krzywdy. *RejWiz* 9v;
Ták práwie ná tablicach iáko żywe łtały/ Ze oczy ludzkie tego nigdy nie widały. *RejWiz* 25; Bo
pobieżał gdzyeś mruzcąc było mu niemiło/ A boday łie o tákich nigdy y nie łniło. *RejWiz* 34 (116);
á łna bym łi włfyłtkie miał wyliczáć/ ktorem omijał/ nigdyby y ięzyká/ y piorá niełtało. *Leop* *A3v
(21); *OrzList* b2 (7); *UstPraw* I3 (2); *KochZuz* A3 (2); A ieden ie y piye/ á drugim nie da nic/ Nie
chciałbym ia v niego nigdy ná tey człci być. *RejFig* Aa7v (6); iż ten pan mułiał nie być w rodzie/
Nigdy Herkulełowi *RejZwierz* 42; A nigdy nie próznuiąc/ tkaneczki robiłá/ Chociay byłá Krolowá
RejZwierz 47v (56); izalimłci to kiedy przed tym czynić zwykłá? A on iey odpowiedział/ Nie czyniłás
nigdy [*Et dixit: Non*]. *BibRadz Num* 22/30; Nie poczłiwego łozá łyn nie ma być przypułzczon
do zgromádzienia Páńłkiego/ áni dziełiate pokolenie iego. (*marg*) To iest nigdy. (-) *BibRadz Deut*
23/2; Zaden z nich nie łprzykrzył łię bliźniemu łwemu/ áni łię nigdy łprzełiwiali łłowu iego [*Et*
usque in saeculum non erunt increduli]. *BibRadz Eccli* 16/27 (26); *OrzRozm* C4v (18); Ná to odpifał
Frydrych iż to w vmyłle iego nigdy nie było áni iest/ áby on kiedy luterowi pomagał *BielKron* 196;
á męki im tákie będą zádáwác iákich nigdy niełtycháli. *BielKron* 247v; Rzekłem kniey/ miła páni
nie łzalonem łi teraz. Rzekłá mi: włzák wiem/ ánim łie znála nigdy łzalonym *BielKron* 458v (150);
GrzegRóżn A2 (22); *KochSat* A2v (2); *KochZg* A2 (2); *KwiatKsiqż* C (8); Neque tu verbis unquam
solves quod mihi re malefeceris, Nigdy tego łłowy nie nágródziłł coś mi złego wyrządžil. *Mqcz*
400c (40); nie doyrzá mnie Kácérze/ áni w mię nigdy oni zmierzá *OrzQuin* K3 (26); *Prot* A2v (6);
SarnUzn A2v (5); *SienLek* 11v (4); *LeovPrzep* F4v; Tu łie byli niektorzy vniełli zá tymi łłowy/ iákoby
Ian łwięty nie miał nigdy vmrzeć *RejAp* 87v (134); gdyż łłácheckie łłowá/ nigdy odmienne być nie
máią *GórnDworz* E2v; áby nietelko nie omierzło iego towarzyłtwo/ ále też áby łie áni przyiádo
nigdy. *GórnDworz* N7; Chłop [...] kilká rázow záwołał/ pánie/ rychłoz wdy zmierzycie [*wieże*]/ á
nigdy mu łie nie odezwano *GórnDworz* T7 (80); *GrzepGeom* C2v (5); *HistRzym* 3 (30); A włzakoż
wiernych łwych iáko nigdy nie zániechawa ták y ná then czás zániechác nie raczył *RejPos* 114; iż tá
łodká w ktorą włtałił/ [...] nigdy łie zátrząfnąc/ nigdy łie zánorzyc/ á nigdy łie ochynác nie może.
RejPos 174v; poyde [...] do onych rádołci/ ktorych zaden ięzyk nigdy wypowiedzyeć nie może *RejPos*
[279] (632); *RejPos Wiecz*² 92v (8); *BialKat* 75v (9); Nigdy połłkie [!] pieniádze niebędá mieć mieru
[*idem BielRozm* 13] *BielSat* B4 (10); *GrzegŚm* 44 (2); Záprawdeć dobrodzieyłtwo nigdy przyrodzenia
Nie odmieni *HistLan* F3v (9); *KuczKat* 1 (13); coby tobie nie miáło być miło/ tego drugiemu
nigdy nie dziálał. *RejZwierc* 34v; A tego pilnie łtrzeż áby gębá nigdy przed miełzkiem wzawod nie
wyłkákowála *RejZwierc* 35v; y pytał go: Iż podobno że ty mułiłł być łzpieg iáki. Powiedziál/ iż
nie byłciem łzpiegiem nigdy/ ále iłciem teraz rad łzpiegiem zołtał [...] ižeł przylzedł łpić ludzi
niewinnych *RejZwierc* 135; á nigdy było niełtychác áby był wierny kiedy opułzczon *RejZwierc* 202
(205); *BielSpr* c (21); *KochMon* 25; *WujJud* B2v (39); *WujJudConf* 17 (8); *RejPosWstaw* [41⁴]; ktorzy
ták zezłi iákoby nigdy nie byli ná łwiećie/ y ták łię z nimi łtało iákoby łię nigdy nie rodzili *BudBib*
Eccli 44/9 (12); *HistHel* C4 (2); *MycPrz* I B4v (5); *Strum* E4 (9) *WierKróc* Av (2); *BialKaz* A4v

(9); A kto wierzy wmię/ nie będzie prągnąć nigdy (*marg*) Lát. ná wieki. (-). *BudNT Ioann* 6/35 (8); *StryjWjaz* A3 (3); Trzečia/ iż ták nigdzie [*errata zmienia: nigdy*] nie mowi piśmo o lozefie y o żenie iego/ y vrodziłá Márya Iozeffowi lyná *CzechRozm* 160v (108); Státecznie łobie żyie á rowno z drugiemu/ Ná potrzebę ná káždá nigdy fie nie leni. *PapRPan* T3; Bo the kráie tego chcą nigdy nie próżnować *PapRPan* Aa3; wípomniawšy łwe krzywdy/ Co im czynił w ich rękú żyw niechce być nigdy. *PapRPan* Hh3v (50); iednák godny^m doftátecznie być nigdy niemożelz/ ábyš w dom twoy gościá ták zacnego przyiáł. *KarnNap* D2v (6); że z młodych lat przywykl pracy/ á leniŃtwá/ piełczoty/ y zbytku nigdy nieznał [*desidiam semper ... ignorasse*] *ModrzBaz* 109v (46); A iefliby iefłcze dwa Papieźowie byli/ końcáby nigdy niezgodzie nie było *SkarJedn* 60; Złóść ludzka/ nigdyć tego błogofławieńftwá Chryftułowego wydrzec tobie nie moglá *SkarJedn* 396 (117); Bodayžeš ty był nigdy Sparty nie náwiedził/ Niełzczefny Priámidá *KochOdpr* Bv (4); *Oczko* 21; Niémam łercá/ y nigdy ku złym mieć nie będę *KochPs* 36; Wieczne iefł imię twoie/ możny pánie/ A fławá twoiá nigdy nie ułtanie. *KochPs* 198 (51); czynicie co chcecie/ od mego mię Páná Iezufa nigdy nie oddzielić. *SkarŻyw* 21; iefli do mnie nie przyidzieš/ nigdy tego nieodzáluielz. *SkarŻyw* 135; Powiádáá iłz niegdy fię na modlitwie łpracowác nie moglá/ áni żadney cięłzkošći wniefy czuá. *SkarŻyw* 160; boday bych was był nigdy nieznał: to mi zá moie dobrodzieyftwá oddáieć. *SkarŻyw* 183 (189); *KochTr* 5 (5); *MWilKHist* D3 (5); Polacy dowodzą Kroniká/ iż Podole ku Litwie nie było nigdy. *StryjKron* 612 *marg* (8); Zali kiedy wilká owcá przešláduie? by namniey: ále wilk owcę. (*marg*) Owcá nigdy wilká nie przešláduie. (-) *CzechEp* 37; (á cić nigdy żadnego lyná Božego/ áni ználi/ áni chwalili) *CzechEp* 170 (104); *CzechEpPORz* *4 (4); *NiemObr* 16 (38); IAko ogień/ á wodá różno Ńiebie chodzą/ Ták miłóšć/ á powagá nigdy fię niezgodzą. *KochFr* 109 (7); *KlonŻal* B4 (5); *KochBr* 151 (2); *KochEpitCat* 111 (2); *KochPhaen* 2; *KochWz* 141; *KochMRot* A3 (2); *ReszPrz* 6 (12); *ReszList* 148 (5); *WerGošć* 209 (6); *WerKaz* 295 (2); *WisznTr* 11 (4); *BielSen* 9; *BielSjem* 34; MVÍzę wyznác [...] Nigdy bych był nie wierzył/ bych ták miał żáłowác/ Tego zwálczá/ co nigdy mym włáfnym nie było *KochPieš* 14 (8); *KochTarn* 74 (2); *PudłFr* 8 (5); *ZapKošcier* 1586/63v; *ArtKanc* A3v (27); Sam Bog wie iák w łwym łtanie ták długo trwác mogá/ Nigdy nie odpoczynać ręká áni nogá. *BielRozm* 31 (11); Dali Bog nigdy do tego nie przyidzie. *GórnRozm* Av (25); *KochWr* 32 (2); *PapRUp* F (7); *ZawJeft* 8 (5); a opomšcie wie Pan Bog niepochybny Ńwiadek. zem nigdy ani pomyslił *ActReg* 139 (15); *Calep* 42a (3); *GostGosp* 22 (6); *Phil* D3 (7); *GórnTroas* 20 (5); *KochCz* B; *KochPij* C2v; *GrabowSet* Dv (4); *KochFrag* 16 (3); *OrzJan* 17 (25); *WyprPl* B2; To nigdy niebędzie áby miešiacá nie Ńtáło. *LatHar* 399 *marg* (42); *KolakSzczęšl* B4; nie czytálišćie nigdy; Iž z vft niemowiátek y łących wykonałš chwałę? *WujNT Matth* 21/6; Ale niewierni Zydowie łprzećiwili fię wżędy Páwłowi/ y iego náuce v Pogánow; przešláduiác go y łzukáiac Ńmierć iego: y nigdy go trapić nie przešłaiác *WujNT* 392 (105); *WysKaz* 10 (4); *JanNKar* E2 (3); *JanNKarOrz* F3v (2); włzákže nigdy czáfu pánownia łczęšliwego Króleftwá iego [...] ták wiele y ták cięłzkich łzkód/ [...] nie było *SarnStat* 901 (41); *SiebRozmyšl* C (4); *WitosłLut* A5v; *KlonKr* Av; *KmitaSpit* A3 (3); *PowodPr* 11 (4); Poćiechy y roškolšy Ńwiátá y ciááá tego: bolešćiá fię kończá/ [...] A ony niebiełkie nigdy nie obrzydńá/ nigdy fię nie łtárzeiá. *SkarKaz* 637b (62); oyczyzná náłzá [...] iefł od łławnych przodków náłznych nábyta/ [...] *et in eo flore*, w ktorym nigdy nie byłá/ iáko teraz iefł/ chwałá Pánu Bogu/ poštáwiona *VotSzl* A4v (3); *CiekPotr*

6 (16); *CzahTr* A4v (14); *GosłCast* 7 (16); *PaxLiz* D4; Nigdy tak Práva ludzkie hámować nie mogą od złego/ iáko boiażń Boża *SkarKazSej* 699a (23); *SkorWinsz* A3v; *SapEpit* [B2]v; Bom fię nigdy nie ípodział/ żeby fię miał rodzić Táki człowiek ná świecie/ któryby śmiał brodzić We krwi miłych rodziców. *KlonWor* 65 (7); A zá ledá przyczyną mścicie fię mey krzywdy/ Szfánkowác im/ boć y Bog/ nie lubi iey nigdy. *PudłDydo* [B5]v (4); *RybWit* Cv; *ZbylPrzyg* B4v; *SzarzRyt* A3 (3); [the mygdy nye bądzye zatracen *ModlKonst* 286v].

W konstrukcjach wyrażających warunek konieczny lub nierozłączność dwóch treści (168): *BielŻyw* 146; iż ítarzy Philozophi ktorzy nie pili nigdy tilko iedząc, tak nauczali. *GlabGad* Gv (2); *MiechGlab* 35; *BierRozm* 14; *KłosAlg* E3v; *RejPs* 94v (4); *BielKom* D7v; *GliczKsiąż* F8v; *LubPs* T marg; *GroicPorz* z3; *RejWiz* 191v; że Pánłtwo náffe nigdy niemiáło być w pokoju/ [...] dokąd by fię tho nie ítáło. *Leop* 3.Mach 7/3; *RejZwierz* 133; *BibRadz* *4 (4); poki będą thu w krolełtwie Frixus y Hellen/ poty fię nie bądzye nigdy rodziło zboże dla ich wyłtępku. *BielKron* 53v (3); *GrzegRóżn* C (5); *KochSat* Bv; *Mącz* [18]b; *OrzQuin* D3v (4); W czym táki zakon godno mieć/ áby nigdy nie iadł áni pił/ áleżby prawą żądzą miał *SienLek* 3v (2); *RejAp* 28v (5); á niemoże fię nigdy oczuć w noczy/ áby nie fłyżláá wymyfloney muzyki *GórnDworz* Bb4; *HistRzym* 12v (6); Zaden nigdy bez grzechu być nie może. *RejPos* 133v marg; iż bez fłyżzenia/ á bez wyznánia/ nie może nigdy być wípráwiedliwienie á zbawienie káždego nędznego człowieká. *RejPos* 206; iż cie nigdy pomítá nie minie/ zá kážde przestápienie tve/ iefliże fię w čás nie vcieczelz do fwiętego miłofierdzya iego. *RejPos* 244 (33); Chrytułowé człowieczeńłtwo nigdy nie íest przez Bółtwá. *BiałKat* 328v; *KuczbKat* 20 (4); gdyż złościwi nigdy iedno zá ítráchem grzelzyć nie przestawáią *RejZwierc* 202 (19); *BiałKaz* K2v; áby fię nigdy zá żadną rzecz nie chwytałi/ áżby wprzod iálnymi świádecłwy fłowá Bożego przekonáni byli. *CzechRozm* 5 (10); *ModrzBaz* 104v (2); *SkarJedn* A3v (8); Niezwykłem nic nigdy Bez rády wálzey czynić *KochOdpr* B3; *SkarŻyw* 16 (7); *KochTr* 6 (3); *CzechEp* 49 (3) *KochFr* 58; *ReszPrz* Av; *ReszList* 172; *WerGość* 242 (2); *WerKaz* 290; *PudłFr* 53; *GórnRozm* A2 (3); *GrabowSet* R4; *OrzJan* 42; *WujNT* 304 (2); *WysKaz* 4; á nigdy pakt y foederá/ [...] okróm wiádomości Pánów Senatorów/ [...] czynić nie mamy. *SarnStat* 125; *SkarKaz* 43a (8); nigdy nie brząknie dzwonek, áż go musí Kto poćiągnąć. *CiekPotr* 76; *SkarKazSej* 676a (2).

W konstrukcjach wyrażających najwyższy stopień pewnej jakości (przeważnie ze stopniem wyższym przymiotnika lub przysłówka) (88): *BielŻyw* 88; Bo nigdy nic ínadz ímaczniefłego nieíest wuńciech moich/ iedno gdy fłowy íwemi rozważam wítawy zakonu tve⁸⁰ *RejPs* 183; *HistAlHUNG* A4; że nigdy więtsze odstápienie w żydostwie nie było od zakonu bożego, jeno na ten czas, gdy P. Chrystus przyszedł. *DiarDop* 103; *RejWiz* 70 (2); *Leop Iudic* 20/6; *RejFig* Dd4v; *BibRadz* *5; Poftáwił Sálomon kościoł [...] nád który fwiát ozdobniefłzego nigdy nie miał *BielKron* 77; iż niebył nigdy hániebniey żadny Krol Węgierłki porážon iáko w ten čás *BielKron* 350 (15); *KwiatKsiąż* G3; Nunquam vidi hominem perturbatiorem metu, Nigdy nie widział człowieká bárżiey fię wylęknącego. *Mącz* 469d (5); *RejAp* 108v (2); *HistRzym* 80v; *RejPos* 1 (16); *BiałKat* 381v; iż nigdy żadna rzecz náń trudniefłza nie byłá/ iáko przypátrzyć fię wiekowi człowieká młodego *RejZwierc* [121] (6); Nigdy my ich tak vcźćić nie możemy/ iáko ie íam Pan Bog cźći y waży. *WujJud* 62 (4); *BiałKaz* C2; *CzechRozm* 103 (4); Ze nie miał w swoim pocźcie nigdy tak mężnego/ Y biegleyłzego w ípráwach y pieniężniefłzego.

PaprPan L2; *SkarŻyw* 392 (3); *KochTr* 6 (2); *CzechEp* 8 marg (2); *KlonŻal* A4; *ReszHoz* 124; *WisznTr* 13; *PudłFr* 5; *KochFrag* 27; *OrzJan* 93 (2); *SkarKaz* 277a; *CiekPotr* 43; *CzahTr* [D]v; *PaxLiz* B4; Nigdy tak Prawa ludzkie hamować nie mogą od złego/ iako boiażn Boża *SkarKazSej* 699a (4).

W konstrukcjach wyłączających (51): *HistJóz* B4; Człowiek sprawiedliwy powieida iż nigdy inffe wfpomożenie ie^{mv} przypaćc niemoże oprócz łalki pánfkiey *RejPs* 190 (6); kxieża mullą być gżegzołczego rodu/ ktora nigdi nieznyefie iaia iedno naczudzym gniałdzie *SeklKat* K4v; *MurzNT* 28v; Rzekłem nie mam nigdy nád cię iuż Bogá inego *LubPs* D3; *KrowObr* 210v; *RejWiz* 19 (2); *RejZwierz* 30v (2); á nigdy do niego nie idą tylko ráno wieczor *BielKron* 450v; *GrzegRóżn* C (2); *KwiatKsiąż* Hv; *Mącz* 19c (2); A iż też ten niefláchetny grad był y zekrwią zmiefzány/ to ináčzey nigdy być nie może/ gdy ten mární grad s tym ogniem będzie ná ziemię zrzucony/ áby fie nie miała kwią záfárbowác *RejAp* 74 (4); *GórnDworz* G8v (2); *HistRzym* 90v; *RejPos* 51 (3); *RejZwierc* 12 (2); Nigdy Kościoł Powłzechny zbáwienia w inłzym áni przez inego niełzukał/ iedno w Pánie Chryłtuśie *WujJud* 72v (2); *BudNT przedm* d3v; ktorým [imieniem] nigdy żadna rzecz/ áni ludzie/ áni też ánieli nie bywáią názywáni/ oprócz Bogá lámego *CzechRozm* 50v (3); *ModrzBaz* 25v (3); *Oczko* 18v; *SkarŻyw* 67 (2); *GórnRozm* C; *OrzJan* 42; *SkarKaz* 274a (3); *SkarKazSej* 689b.

W konstrukcjach, które ograniczają zasięg czasowy określanego przez „nigdy” zdarzenia (25): *BierEz* Sv; *OpecŻyw* 137; Dzieci fwogich barzo broní/ á nigdy nieopułzcza/ áze kiedy łamy fie bronić mogą *FalZioł* IV 17b (2); *BielŻyw* 33; *RejJóz* Q4; *RejZwierz* 132v; Gdym fye w Padwi vczył/ nigdym nie omiefzkawał Monłtry *OrzRozm* V3; włzákze od Ruśi y Połowcow nigdy pokoiá nie mieli poki fie nie pokrzcili. *BielKron* 275v; *RejAp* 17 (3); *RejPos* 125; *RejZwierc* 170v (2); A w tey báni oleyu/ nigdy nie vbędzye/ Do tąd/ áz zás Bog ípuści/ defzcz ná zyemy ę [!] włzędzye. *HistHel* B2v; *ModrzBaz* 14; Tego nigdy nie czynią áz w piątým pokoleniu. *SkarJedn* 240; *SkarŻyw* 140 (3); *PudłFr* 19; Co vłłyłzawłzy Ptolomeus/ nigdy potým nie grał w then čás gdy miał łady odpráwowác. *Phil* L3; *GórnTroas* 41; *SkarKazSej* 690a.

W połączeniu z innym zaimkiem przeczącym podkreśla negację [w tym: *nic* (294), *żaden* (133), *nikt* (74), *niskąd* (2), *nigdziej* (1), *niczyj* (1); z dwoma zaimkami w jednym zdaniu (21)] (485): O moy łynáczku námileyłly/ ktorys wiele dobre⁸⁰ poczynil/ nikogos nigdy niezałmutzál anij załtarál *OpecŻyw* 156v; *PatKaz* III 88v; *BielŻyw* 46 (3); *ZapWar* 1536 nr 2493; *LibLeg* 7/32 (5); Acz trudno Boga w Jego sprawach winić Boć snać nie umie nigdy nic źle czynić *RejŁas w.* 64; ábowiem gdy tak czynić będziecie nigdy wam nic nináčzem łzkodzić niebędzie. *RejPs* 49v (18); *LibMal* 1544/84v (2); *SeklWyzn* a4v; *RejJóz* C3 (2); *RejKup* 16 (2); *HistAl* K3v; *MurzHist* 12; *Diar* 45 (3); *DiarDop* 100 (2); *MrowPieś* A3v; *BielKom* C7v (3); *GliczKsiąż* N8 (2); Boś ty łam yełt opyekun w šíroctwye káźdego/ A nigdy nye opuściłz w vbołtwye żadnego *LubPs* C3 (22); *GroicPorz* cc3; A nikomu nigdy nic nie zołtawa winien [człowiek prawy] *RejWiz* 4v (37); *Leop* 3.Reg 22/18; *OrzList* e4 (2); Owa łtára przypowieśc/ iż nic v nágiego/ Zbroyny nigdy nie weźmie/ kiedy nie máłz czego. *RejFig* Dd4v (3); *RejZwierz* 22 (9); *BibRadz* *4 (7); *OrzRozm* C4v (2); dáłekie żegłowanie/ gđzie iefcže żadny z moiego oyczyłtego kráiu nigdy nie bywał. *BielKron* 449 (7); *GrzegRóżn* B (8); *KwiatKsiąż* Hv (2); *OrzQuin* D3v (5); *SarnUzn* C7v; *RejAp* AA6v (17); [człowiek mężny] tak łtále/ á mocnie trwa/ [...] iż mu ono niebępieczeńłtwo/ do tego/ áby niemiał czynić co iemu należy/ nigdy w niczym nie

przekązi. *GórnDworz* Y (6); *HistRzym* 16v (4); Bo pogánin nigdy nie przylięgał łwemu Pánu/ nigdy nic nie flubował iemu/ á też nigdy nie zlámał żadney wiáry iemu. *RejPos* 74v; Iż nigdy żadnego nie widzyał nikt opułzczonego/ kto záwołał do łwiętego imieniá iego. *RejPos* 174v; [*Prorocy opisali*] iáwnnie iłtność/ łpráwy/ y połtáci włzytki iego/ czo łie nigdzyey ni ná czym nigdy nie odmieniło. *RejPos* 294 (82); *BiałKat* c; Zadnemu wiáry/ łłowá/ nigdy nie łtrzymáli [Słowa także nikomu łwego nie łtrzymáli *BielSen* 17] *BielSat* G4; A ktemu iż przy łobie iákąš łzkátułkę miał/ Ktorey nigdy nikomu áni vkázác chciał. *HistLan* B4v (4); *KuczbKat* 116 (2); by też o tym nigdy nikt nic nie czytał/ tylko pátrząc ná dármohárdego chłópá/ káždy ten przypadek v łiebie łnádnie omierzić może. *RejZwierc* 53 (47); *BielSpr* 65; *WujJud* B (3); *WujJudConf* 9; *MycPrz* II C; *BiałKaz* G4v (3); *BudNT Ioann* 8/23; *CzechRozm* 49 (35); *Paprpán* Dv (5); *ModrzBaz* 47 (2); *SkarJedn* 123 (9); *KochOdpr* B3; *Oczko* 11; záczywłszy oftry żywot/ nigdy nic z miáry oney niełpułcił *SkarŻyw* 235 (12); *StryjKron* 607; nikomu nigdy prawdziwie y łkutecznie ni w czym nie łłują *CzechEp* 335 (23); *NiemObr* 14 (3); *ReszPrz* 61; *ReszList* 190; *WerKaz* 286; *BielSjem* 5; *PudłFr* 5 (2); *ArtKanc* H15v (4); *BielRozm* 14; *GórnRozm* A2 (3); *ZawJeft* 25 (2); *Phil* D2 (4); *ZapKóścier* 1588/80; *GórnTroas* 73; *KochFrag* 48; *OrzJan* 93; Niechcę ia nigdy brácie prágnąc niczyiego. *WyprPl* B4v; *LatHar* +8 (3); *WujNT* 35 (14); *WysKaz* 4; ábyłmy Vniá [..] ku tákiemu końcowi y łkutekowi przywiedli: iákoby nigdy niczym áni łie nárułzác/ áni nigdy rozrywác niemogłá. *SarnStat* 1026; vpewniamy tym łłtem náłzym: że to im y potomłtwu ich nic y niwczym y nigdy nie ma łzkodzić wiecznémi czály. *SarnStat* 1187 (7); *KmitaSpit* A3v; *PowodPr* 61 (2); *SkarKaz* 120b (3); *VotSzl* B2; *SkarKazSej* 670a (2); *SapEpit* B4; *KlonWor* 44; Połłuzna być do łmierci małżonká łwoiego/ Nigdy łię nie domyłłác nic náđ wołá iego. *ZbylPrzyg* A3v.

W połączeniu szeregowym (1): ktoreby thu do czálu odćirpyawłszy łmierć łwoię/ iużby dáley wiecznie/ á nigdy/ á bez końcá ćirpieć nie mogłó *RejPos* 293.

W powtórzeniach intensyfikujących: »nigdy, (a) nigdy« (14): A Pan ten nigdy á nigdy nie pátrzy ná łpráwy rąk twoich ábo połtaw twoich/ iedno przegláda do łercá twego. *RejPos* 170v (8); *RejZwierc* 204 (2); Nigdy nigdy prawdziwa miłość nieumiéra *KochFr* 86; *CiekPotr* 58 (2).

W obrębie zdania „nigdy” powtórzone dodatkowo (12): Alie jż ya nigdy łtemi Czo ję widze s każanemi Zádnych łpolkow nigdy niemam Z ych łię przjgod nicz nieliekam *RejKup* cc8 (2); *DiarDop* 104 (2); A owłzem miał być przypułzczon ku łwiętemu miłofierdziu Páná łwoiego/ w káżdym nieobácznym vpadku łwym Czego on s łiebie nigdy żadnemi wymyłły/ żadnemi ofiárámi/ żadnemi przyczynámi/ [...] nigdy złóżyć nie mógl. *RejPos* 15v (8).

W przeciwstawieniach: »nigdy ... zawždy (149), zawsze (18), ustawicznie (17), wiecznie (8), często(króć) (5), na wieki (2), na káždy czas, na wieczne czasy, niegdy, nieraz, wielekroć« [*w tym: wielekroć i częstokroć* (1)] (203): Gorłszy ieft zdraycá domowy/ Niżli nieprzyiáciel iáwnny: Tego się niegdy wyłtrzeżelz/ Owego nigdy nie możelz. *BierEz* R4 (2); Bociém nigdy nieproznowali/ ale zawždy niétzo dobrého czynili albo mowili *OpecŻyw* 41v (3); ktorého nigdy niewidáno by łie łmiál/ ale plakatz częłto *OpecŻywList* Cv; *FalZioł* IV 54a; *BielŻyw* 85; *GlabGad* K; *KlerWes* A; *LibLeg* 7/36v (2); *RejPs* 25 (5); *HistAl* K2; *KromRozm I* M4v; *Diar* 66; *BielKom* F4 (2); *GliczKsiqz* N8v; *LubPs* G4 (10); Pogáni nigdy ták niełromoćili Páná Kryłtułá/ iákogo vłtáwitztnie łromocą Pápieznicy wemłzách łwoich. *KrowObr* 177 marg (2); A then dekret z vłt Pánłkich ná wieki bęđzye trwał/ Abowiem on łłow

fwoich nigdy nie odmieniał. *RejWiz* 129 (16); Pyślni złościwie działáli ná káždy czás: á ia od zakonu twe⁸⁰ nigdym fie nie vwiodł. *Leop Ps* 118/51 (3); *RejZwierz* 36v (3); *BielKron* 266 (2); *Mqcz* 236a (2); *RejAp* 2 (11); *GórnDworz* Mm4; *HistRzym* 16v; á będzie krolował wiecznie/ á krolestwa iego nigdy końcá nie będzie. *RejPos* 271v (46); *BiałKat* c; *BielSat* G4v; [*Mojżesz*] ácz ftanu iego Boskiego nigdy widzieć nie mógł/ ále głos iego y łłowá iego wielekroć y częłtokroć fłyłzał *RejZwierz* 125 (28); *BielSpr* 26 (2); *WujJudConf* 115v; *BiałKaz* 13v; *CzechRozm* 4v (2); *PaprPan* P3v (2); *ModrzBaz* [16] (2); *SkarJedn* 160 (7); *KochOdpr* Cv; *KochPs* 24; *SkarŻyw* A5 (5); Słońce nam zázwdy świéci/ dzień nigdy niezchodzi *KochTr* 22 (2); *CzechEp* 206; *WerGość* 265; *BielSjem* 33; *KochPieś* 49; *ArtKanc* N11v; pokazuiac yto ze się tez nigdy ztego nie kochał owszem nieraz serdeczny ztego za! [!] miał. *ActReg* 54; *KochAp* 10; *OrzJan* 33 (2); *LatHar* 619; ktore [*niewiastki*] fię zázwdy vczá/ á nigdy ku vznániu prawdy nie przychodzą [*semper discentes et nunquam pervenientes*] *WujNT* 2.Tim 3/7 (9); *SarnStat* 219 (2); *SkarKaz*) (3v (5); *CzahTr* A2v.

Połączenia: »dalej nigdy« (4): *RejAp* 153v; *SkarJedn* 298; mánná im oná vftála/ y dáley iey nigdy nie mieli. *SkarŻyw* 502 (2).

»(aż) do tych czasów (a. tego czasu) nigdy« [*szyk* 2:1] (3): *KromRozm* I Fv; Do tych czáfów nigdy fie/ nic nie okazało/ Coby ku ich zacności/ gdy przekázić miało. *RejZwierz* 54v; *RejZwierz* 11v.

»dotychmiast nigdy« (1): Widziłz że fie do tych miałt nigdy do końcá zgodzić nie mogli/ áni fie zgodzą ná wieki. *WujJud* 251.

»jeszcze (...) nigdy« [*szyk* 19:3] (22): ij taką tam oboie wielką bolełtz mieli/ ktoré nigdy ielłcze byli niewczuli aż do téy godziny. *OpecŻyw* 137; *RejPs* 70v; *MurzHist* Hv; *Leop* *A3v; Niemiałem iá ielłcze nigdy takiey mákuły ná łobie kthoraby memu funnieniu y ćci łzkodziłá moiey/ którą teraz wałz pan ná mię chce włóżyć *BielKron* 247v (2); *GrzepGeom* N2v; *HistRzym* 82v; *RejPos* 214v; *BudBib* C3; Mam zá to iż taki tłumácz ielłcze nigdy nie był/ ktoryby wtem y łobie dołyc vczynił. *BudNT przedm* d2; *CzechRozm* 259; *SkarŻyw* 134; *CzechEp* 8; *CzechEpPORz* *2 (2); *KochMRot* A3v; *OrzJan* 40; Ielłczeńie koni nigdy znác niekupowáli. *WyprPl* B3v; Lecz Ian miał byłtne oko/ od Bogá oświecone. nigdy ielłcze Pána Iezufa nie widząc/ zaráz go tám poznał. *SkarKaz* 514b (3).

»już (...) nigdy« [*szyk* 193:25] (218): *OpecŻyw* 111; *PatKaz* II 79; *FalZioł* IV 26b; *RejPs* 59v (15); *KromRozm* II 1; *Diar* 97; *LubPs* D3 (15); *KrowObr* 191; kogo Pan odłtąpi/ Iuż tám y Anyoł Páńki/ nigdy nie przyłtąpi. *RejWiz* 156 (19); *RejZwierz* 68v (3); Y wzpomnię ná przymierze łwe/ [...] Ták iż fię to iuż nigdy nieprzyda [*Et non erit*]/ áby wody miały być potopem *BibRadz* Gen 9/15 (5); *BielKron* 3 (3); A głos gędcow/ áni żadnych muzyków/ áni trębáczow nigdy iuż więcey nie będzie fłychan w tobie: á żadny rzemiełnik iákiegożkolwiek rzemieołá nie będzie w tobie iuż nigdy nálezion *RejAp* 153v (29); *GórnDworz* D5v; *RejPos* 48 (68); *BielSat* Ev; *HistLan* F3v; *RejZwierz* 2v (17); *MycPrz* I [C]2v; *Strum* Q; *BiałKaz* K2; *CzechRozm* A3v (6); *PaprPan* R3 (2); *SkarJedn* 338 (2); *SkarŻyw* 135 (3); *KochTr* 12; *CzechEp* 212 (2); *KochPhaen* 5; *WisznTr* 9 (3); *KochTarn* 75 (2); *PudłFr* 53; *BielRozm* 33; *ZawJeft* 14; *WujNT* 766; *SiebRozmyśl* [M2]; Nigdy fię wráćć do grzechu/ nigdy tu iuż do gmáłzku tego nieprzyiáciel twoy nie przyłtąpi/ nigdy y zákołátác do mnie nie będzie śmiał. *SkarKaz* 161a (2); *CzahTr* [D]v; *PaxLiz* ktv; Mowiá/ iż kto raz będzie łzybałem y łgarzem/ Ten iuż nigdy nie będzie dobrym gołpodarzem. *KlonWor* 41.

»nigdy (...) od początku świata, od tego czasu, od onego dnia (aż do tego czasu *a.* aż do dnia tego)« [szyk 4:2] (3:2:1): Nigdy nie takowa rzecz nie sthiała między ludem Ifráelkim/ od onego dnia ktorego wyłli oycowie náłly z Egiptu/ aż do tego czáfu [Nunquam ... ex eo die ... usque in praesens tempus] *Leop Iudic* 19/30; *BibRadz Ex* 10/6; *RejPos* 260; Y nie byłám nigdy wełóła niewolnicá twoiá/ od tego czáfu iakom tu iest *BudBib Esth* 14/17[18]; Od tego czáfu zákazał Cefarz/ áby nigdy Arryánowie w miáło nie wchodzili áni takich procelly mieli. *SkarŻyw* 87; *SarnStat* 886.

»nigdy odtychmiast« (1): i już więcej nigdy odtychmiast nic na nikogo świadczyć nie będzie mógl. *Diar* 97.

»pi(e)rwej nigdy« = *prius JanStat* (5): iż ma Polka tyle kfiąg swoim ięzykiem/ ile nie ich pirwey nigdy nie náidowało. *GórnDworz* A2; *RejPos* 31v; *BielSat* B3v; *RejZwierc* 125; *SarnStat* 701.

»nigdy (...) (na) potym« = *deinceps (ne) unquam Modrz; nunquam deinceps JanStat* [szyk 18:17] (35): kto nanyá uełrzał then potym nygdy czyełnych pokułz nyemyeual *PatKaz III* 109v (2); *LibLeg* 11/41v; *KromRozm III* D8v; I nowy to głos kroła polskiego do Polakow, ktorego proszą, aby na potym nigdy nie słychali. *Diar* 61; *BibRadz Gen* 5/24 (2); *OrzRozm* A4; *BielKron* 82v (3); *KochSat* [C2]; może sobie tak piękná w głowie zbudowác: iáka/ pothym gdy iá vżrzy nigdy nie będzie. *GórnDworz* M7; *RejPos* 149v (3); A strážna tho zgubá/ ktora gdy iuż raz zginie/ nigdy pothym náleziona być nie może. *RejZwierc* 159 (2); *KochMon* 29; *CzechRozm* 76 (5); *ModrzBaz* [16]; *SkarŻyw* 249 (2); *CzechEp* 212; *KochPieś* 33; *KochWr* 28; *Phil* L3; *WujNT* 35; *SarnStat* 536 (3).

»prawie nigdy« [szyk 1:1] (2): [*Pan*] práwie nigdy się o męce swoiey z Apoštoły nierozmawiał/ áby też o zmártwychwstaniu mówić niemiał. *KuczbKat* 50; *RejPos Rozpr* b3.

»przed nim nigdy« (1): y dowiódl tego/ częgo przednim nigdy niebyło. *BiałKaz* Lv.

»nigdy (ani) przedtym (*a.* przedtem)« [*w tym: przedtym ani potym* (3)] [szyk 47:24] (71): *OpecŻyw* 135v; Mnimám miły panie żeś w tym miełcie nigdy przedty^m niebywał? *ForCnR* B2 (2); *FalZioł* V 17b; *RejPs* 68 (2); *LibLeg* 11 170v; *MurzHist* Qv; Ktorych [*bogów*] nigdy oycowie ich przed tym áni ználi *LubPs* gg4v (3); *KrowObr* 29v (3); *RejZwierc* 45v; Takowy dzień nigdy przed tym áni potym nie był [*et non fuit sicut dies illa*] *BibRadz Ios* 10/14 (2); *OrzRozm* C2v (2); *BielKron* 29v (9); Videre mihi videor, tantam dimicationem quanta nunquam fuit, Zda mi nie że tak wielka bitwá będzie yáko przed tim nigdy nie byłá. *Mącz* 338a (2); *OrzQuin* I3v; *GórnDworz* M6v; *RejPos* 5v (10); *BudBib Dan* 13/27; *CzechRozm* A7 (11); *SkarJedn* 218; *StryjKron kt* (2); *CzechEp* 346 (3); *CzechEpPORz* *2; *NiemObr* 67; *KochPieś* 36; *OrzJan* 67 (2); *WujNT* 227 (3); Nie znam, ánim go przedtym, procz dnia dżisieyłego, Nigdy oczymá fwymi nie widział. *CiekPotr* 73 (2); *GosłCast* 50.

»przez ten (*a.* wszystek) czas nigdy« [szyk 1:1] (2): y nigdi nam nie nie zginęło / przez ten wślyftek czas/ iákołmy z nimi byli [*nec quidquam aliquando periit omni tempore quo fuimus conversati cum eis*] ná pułczey *Leop 1.Reg* 25/15; *GosłCast* 65.

»ustawicznie nigdy« (1): w ktorem [*domu pańskim*] vstáwicznie nie vstáná stác nogi náłle nigdy. *RejPs* 191.

»nigdy (...) ani w dzień (*a.* we dnie) ani o połnocy (*a.* w nocy)« (2): A nigdy áni wdzień áni opołnocy to mi fpamięci niewyšlo *RejPs* 179; *RejAp* 123.

»(wiekom) wiecznie, na (wsztyki) wieki (wiekom a. wieczne), wiecznymi czasy, na wiek wiekow, wszytek wiek (...) nigdy« [szyk 12:3] (8:7:3:1:1): á íprawiedliwość iego wiecznie nigdy niemoże być zniścóná *RejPs* 167 (4); A ták który to czyni yuż tákowy wlfędzye/ Ná wyeki wyeczne nigdy poruśson nye będzie *LubPs* D2v; Z narodu do narodu twoye pánowane/ Ná wyek wyekow tu nigdy iścye nye wftánye. *LubPs* Q4 (3); *RejWiz* 128v; *RejZwierz* 40; *RejAp* 153; w tym íwym wiecznym á obiecánym kroleństwie/ ktoremu nigdy końcá nie ma być ná wieki wiekom *RejPos* 17 (3); iefliże pánowania bywáią przenośzone/ á nigdy v iednego tylko w mocy wiecznie nie trwáią [*nec semper sint*]. *ModrzBaz* 105v; *ArtKanc* Q20v; *ZapKościar* 1587/73; y vpewniamy tym listem náłzym: że to im y potomstwu ich nic y niwczym y nigdy nie ma szkodzić wiecznemi czáfy. *SarnStat* 1058 (4).

»nigdy (...) więcej« [w tym: już nigdy więcej (15)] [szyk 15:7] (22): *OpecŻyw* [34]; *Diar* 97; *LubPs* G3v; *RejWiz* 106; *BibRadz Gen* 9/11 (2); *BielKron* 3; *RejAp* 69v (5); *HistRzym* 90v; ábowiem iuż nigdy więcej rządzić áni ízáfowác/ thym dobrem tobie poruczonym/ nie będzieysz. *RejPos* 190v (3); *CzechRozm* 181v; *SkarŻyw* 271; *KochSz* A3v; *ActReg* 182; byś to chciał v liebie dobrze wważyć co teraz wftlyzyfz/ nigdybyś tego więcej wierzmi Kátolikom nie zárzucáł. *WysKaz* 25; *WujNT* 543.

»zawždy (...) nigdy« (5): *RejWiz* 13v (3); iáko iednák zawždy on [*sprawiedliwy*] nigdy vpáść nie może *RejZwierc* 202 (2).

»z tych czasów ... nigdy« (1): Z tych czáfow [*utrata żony*] w iego oczu płáč nigdy nie ginie *WitosłLut* A4v.

Połączenia z rozmaitymi wyrażeniami oznaczającymi kres, początek lub długość trwania, istnienia [jako (dokąd a. pokąd, a. poki) żyw(o) (8), do skończenia świata (a. dnia sądnego) (7), odkąd ludzie byli na ziemi (3), (aż) do śmierci (2), jakom na świecie, jako Polska jest, do przyścia (Pana), poki dzień wszystkostratny świata nie odmieni, przez wszystek czas żywota] (25): OpecŻyw 14; Iako żywichmy o tym nigdy nie myłlili *RejJóz* M8v; *LubPs* Q3; ponieważż żadny tżłowiek pokąd żyw wietzney chwały/ nigdy zállużyć niemoże? *KrowObr* 104v; *RejWiz* 114; *BibRadz Deut* 23/6 (2); Przeto Michol íyná nigdy nie miáła áż do śmierci *BielKron* 70; że Pánu náłzemu ná tákowe íprawy w Litwie przyśzło: ná iákové [...] żadnemu Królowi Polfkiému w Polfzce/ iáko Polfká íeft/ nigdy nie przychodziło *OrzQuin* L2; Potym Pan opowiedác raczy/ iż tácy wierni wyznáwácze prawdy nigdy nie záginá/ áż do przyścia iego *RejAp* 93v (2); Niefmiem twirdzić M. pánie áby mie iákom ná fwiecie/ miłość nigdy nie dotknęła *GórnDworz* C4v; walká miedzy czártem á miedzy człowiekiem nigdy wftác nie może/ áż do íkończenia swiátá wftythkiego *RejPos* 329v (4); *RejZwierc* 2v (3); *CzechEp* 95; *OrzJan* 36; y stáło fię wielkie trzęsienie ziemi/ iákie nigdy nie było odkąd ludzie byli ná ziemi [*nunquam fuit ex quo homines fuerunf*] *WujNT Apoc* 16/18; że nigdy żadnym grzechem áni powśzednim/ przez wftytek czas żywotá íwego/ nie zgrześzyłá. *WujNT* 136; *CiekPotr* 18; Nazo/ Comitunus/ niezáginá nigdy/ Póki dzień wftytkoíratny swiátá nie odmieni *GosłCast* 10.

Szeregi: »aż w rok albo nigdy« (1): A ma to pomnieć káždy/ iż czego omiełzka czáfu íwego/ że tego nie vgoni áż w rok/ álbo nigdy. *GostGosp* 84.

»nigdy a bez końca« (1): gdzie by iuż náśfe kochanie wtobie panu fwoiem nigdy a beskonca wftac niemogło. *RejPs* 99v.

»dzis i nigdy« (1): Aniś ten íeft, áni tym będzieisz dzis y nigdy *CiekPotr* 74.

»mało albo nigdy« (1): Alexándrá [...] ktorego łufluznie wielkim zowiemy/ bowiem máło álbo nigdy krolá rownego łobie ná łwiecie nie miał *BielKron* 122.

»nigdy albo na wieki« (1): Nigdy albo na wieki łie s ciebie owotz więcýy nienarodzi *OpecŻyw* 74.

»nigdziej a nigdy« (1): iż łie nigdziej á nigdy s łwey poćiwey á potrzebney drogi obłádzić nie będzie mogł. *RejZwierc* 138.

»podczas abo nigdy« (1): [złóść] záłtárzáła pod czás ábo nigy [!] nie bywa vlecżona. *Phil* R3.

»(albo) (barzo) rzadko a(1)bo nigdy« [szyk 8:4] (12): *KromRozm I* Lv; y ná godzinę ofłátetzną/ rzadko álbo nigdy/ niewłpomináią. *KrowObr* 186v; bo tám wielkie gorąco/ á defczł nigdy nie bywa álbo rzathko. *BielKron* 447v (2); *SienLek* 176; Abo nigdy/ álbo bárzo rzadko/ łam [dworzanił] zá łobą páná ni oczł niechay nie prółi *GórnDworz* K7 (2); *RejPosRozpr* b3; *Oczko* 37v; *WerKaz* 303; *JanNKarKoch* F2; *PowodPr* 51.

»i teraz i nigdy« (3): ten [Bóg] łam y teraz y nigdy zámierzenia mieć nie może. *CzechEp* 147 (3).

»nie ... tu ani na onym łwiecie to jest nigdy« (1): Kto grzełchy przeciw duchu łwiętemu niebędzie mu tu/ any naonym łwiecie odpufczono/ to iełt/ nigdi *SeklKat* P4.

»nigdy żadnego czasu« [szyk 2:1] (3): *RejPs* 174v; kthory [Kościół] nigdy w łpolnym zełciu żadnego czáfu nie był/ ále áż ná łkończeniu tego łwiátá zgromádzon będzie *RejPos Wstaw* [143²]v; Miłtrzowi [...] żadna trudność/ quełtia/ y rzecz z práwá álbo okrom práwá nigdy żadného czáfu [nullo unquam tempore] niechł nie będzie zádána. *SarnStat* 1078.

b. „Nigdy” okrešła zaprzeczony przez »nie” imiełów odmienny, przymiotnik, rzeczownik odłowny, przysłówek (259) : Nieł to mey żenie vporney/ A mnie nigdy niepowolney. *BierEz* C4 (2); *PatKaz I* 8; *PatKaz III* 92v (2); Zem Księgi Polłkie/ nigdy nie bywałemi bukłztaby: drukował. *FalZiołUng* V 119; *BielŻyw nlb* 3 (2); *MiechGlab* 4; *LibLeg* 10/56v; A też mi łowito oddał/ [...] prołtotę rąk moich ktora iemu nigdy byłá nietáiemna. *RejPs* 25 (4); *RejJóz* H3v (2); Wárgi łpráwiedliwego/ włzytkim pożyteczne/ Ale záł łzalonego/ nigdy nieprzełpieczne. *BielKom* B7; *GliczKsiąż* Gv; *LubPs* T2; *KrowObr* 88v; Ale to niepodobna nigdy prawdá byłá *RejWiz* 37v; Káżdyby nie rad łtrácił nigdy ná łwey kupi *RejWiz* 69 (7); *Leop Sap* 18/17; *RejZwierz* 44v; Krolowa przymknełá łie bliżey/ dziwuiąc łie onym rzeczám nigdy nie widány *BielKron* 122v; Stráżliwy to był pierwłzy nam włzytkim boy nigdy niełłychany *BielKron* 359v (6); Pokázuie łię to co vrodziło to pomiełżanie Bábilóńłkie/ to iełt wywrotną/ á nigdy końcá nie máiącą Sofiłtikę. *GrzegRóżn* A3 (6); *Mącz* 153b; Którey Wieże nigdy nie dobytéy/ twarz álbo wzor tą Figurą wam wyłtáwię *OrzQuin* Iv (2); *RejAp* 94 (4); *GórnDworz* Sv (2); *RejPos* 35v (13); *BiałKat* C; áby nam żadna moc w imię iego nigdy nie łtráłzna byłá *RejZwierc* 11 (14); Alexander w bitwách nigdy nie vłtály/ ták czynił *BielSpr* 42v; *RejPosWstaw* [110³]v; *BudBib* I 43c marg; *Strum* Rv; *CzechRozm* 4v (2); ktory iż iełt przyłtoyny y bárzo pożyteczny tey Rzeczyłpolitey/ nigdy od woyny nieodpoczywáiącey [rei publicae nunquam ab armis conquiescenti] *ModrzBaz* 120v (2); kácerłtwo/ pokátnie iełt iednego miáłtá ábo iedney Nácyey y to nigdy nie cáley *SkarJedn* 26 (4); *Oczko* 2v (2); *KochPs* 199 (2); Zá co odpłáty dołtáł wiekuiltey y wieńcá ćierpliwoći łwey nigdy niezwiędłego *SkarŻyw* 392 (18); *CzechEp* 17 (14); *KlonŻal* D2v; *KochSob* 64 (2); *PudłFr* 67; Ey nigdy nieprzebrána łtudnico miłłóći/ racł połłáć łáłką łwoią me wielkie krewkoći. *ArtKanc* L5v (3); *Calep* 540a; *GrabowSet* I3v (2); ráczł dodáć Bosłkiey pomocy

twey/ ná wżelkich niepráwości [...] onych łzczere przed námiáltkámi twemi wyznánie/ do nich łtáteczne nigdy nie wráćanie *LatHar* 352 (12); *KolakSzczęśl* B2v; Ty łzkutę/ lichtan/ batę/ y náwy rozne/ Traffty/ komięgi/ dźwigalź nigdy nie prozne. *RybGęśli* D2v; *WujNT* 726; Dla tego ná wieki wftáwiamy/ y łkázuiemy łkazániém łwym nigdy nie zgwałconym [*et inviolabili prohibemus decreto JanStat* 562] *SarnStat* 593 (7); *SiebRozmyśl* L; *PowodPr* 11 (3); *SkarKaz* 241a (3); *GosłCast* 9 (7); *PaxLiz* C4; *SkarKazSej* 681b; *SapEpit* A3 (2).

W połączeniu z zaimkiem przeczącym „nie” podkreśla negację (5): á iesteś bog nigdy niwczem nieodmienny *RejPs* 148v; *RejWiz* 109v (3); łtyłzyłz iż ludzye prości/ ludzye nigdy nie nieumieiący/ dawáią im tákie mety w prawdzye łwiętey *RejPos* 283v.

W przeciwstawieniach: »zawždy (11), ustawicznie (2), zawsze ... nigdy« (14): *PatKaz I* 7v; A wiednákim łtanie nigdy nieodmiennie zázwdy będzie trwało bołtwo twoie *RejPs* 149v; *KromRozm I* B4; Iż wiernemu ná łwecie nie nigdy nie łtráłzno/ Kiloby łie bełpyeczne łerce zázwdy znáłzł. *RejWiz* 109v (2); *RejAp* [14]v; *RejPos* 194v (4); á což po tym kiedy myłł zázwdy będzie fráłowna á nigdy nie włpokoiona *RejZwierc* 106v; *SkarŻyw* 112; *CzechEp* 134; *LatHar* 601.

W połączeniu z jednym członem szeregów bliskoznacznych (56): *PatKaz I* 7v; á dobrodzieyftwá łepak iego wieczne nigdy nie wftáwáiące *RejPs* 42v (13); *Mącz* 265a; *RejAp* 3v (2); iż iest hoyne á nigdy nie przebráne miłofierdzie iego *RejPos* 82 (16); A bełpiecznie zázwdy wołáć możemy do tego łpołecznego á nigdy nie rozdzielnego Bołtwá *RejZwierc* 12 (7); *CzechRozm* 83v; *KarnNap* A4v; Czemułz [...] oczýścienia [...] czekałz/ zázwdy czyłta y nigdy niezmasána będąc? *SkarŻyw* 112 (2); *CzechEp* 107 (4); *WerKaz* 283; *LatHar* 155 (2); *WujNT* 305 (2); co włzytko nigdy nieodmiennie/ á nie porułzenie ták trwáć y bydź czáły wiecznémi tą vchwałá Sýmowá znáyduiemy. *SarnStat* 1027; *PowodPr* 27; *SkarKaz* 156b.

W charakterystycznych połączeniach: nigdy niebezpieczny (nieprzezpieczny) (6), niebywały (3), niegodzien (8), nienaganiony (4), nienaruszony (2), nieodmiennie (2), nieodmienny (11), nieomył(o)ny (6), niepodobny (5), niepokalany, niepościgniony (3), nieprzebrany (8), nierad (5), nierozdzielny (6), nieskażony, niesłuchany (16), niestraszny (5), nieumierający (3), nieusta(wa)jący (8), niewid(zi)any (8), niewiędnący (2), niewsławiony (niewysłowiony) (5), niezasłużony (2), niezmasany (2), niezwiędły (4).

Połączenia: »bez mała nigdy« (1): Przeciwno Tátárom byłby ten łkarb bez máłá nigdy nie przebrány [*nunquam exhaustum*] *ModrzBaz* 123v.

»już nigdy« (2): *RejPos* 264; iáko oni mówią o złączniu dwu nátur w iednę ołobę iuż nigdy nierozdzielną *CzechEp* 147.

»nigdy (...) przed tym (a. przedtem)« [szyk 7:5] (12): *MiechGlab ktv*; *RejPs* 115; *MurzHist* E; á o łławnym z iechániu/ nigdy przed tym niebywałym/ krolow Krześcijańskich [...] piłáć poczną *BielKron* 412v; *OrzQuin* B2; iuż iedno będą pátrzáć iáko we zwierciádło w ono niewidome przed tym nigdy Bołtwo Páná łwego *RejAp* 185v; *WujJud* 95v; Gdyż ielzcze ktemu byli rybitwi/ ludzye prości/ nigdy przed thym w łzkołach nie ćwiczeni *RejPosWstaw* [143²]; *CzechRozm* 26v; *CzechEp* 300; O národzenie przedźiwne/ Nigdy przed tym nie słycháne/ áby Pánná porodźiła *ArtKanc* C; *WysKaz* 39.

Wyrażenie: »nigdy nieskończony, niedokończony, nieśmiertelny« (9:2:1): RAcz miły panie rołá nigdy nieskonczonego miłofierdzia twoiego ochłódzic dułłé náłłé błádzące *RejPs* 92; *RejWiz* 186v;

W przeciwstawieniach: »zawždy (5), zawsze (3), często(kroć) (2), czasem, niegdy, niekiedy, rzadko ... nigdy« (14): InŹemu zawždy wnieznaiomosci bądź ale sam łobie nigdi. *BielŻyw* 143 (3); ábowiem on ácz czáfem pokarze mnie/ á wŹáfkoż nigdy do łmierci *RejPs* 173v; *RejJóz* M4; *MurzNT* 13v; Fortuná częłtokroć niewinnego opuŹcza/ ále dobra nádzyeia nigdy. *BielKron* 102v (2); *OrzQuin* Q; *Prot* B2; s prziiacielem igray łowkiem rzadko/ ále rączką nigdy *RejZwierc* 72v; *ActReg* 140; że niekiedy żáfował powieści łwey/ ále milczenia nigdy. *Phil* G; Mógłbym takich siła wípomnieć [...] iáko nigdy twarzy wełóley/ ále záfwe ponurzy *OrzJan* 35.

Połączenia: »już ... nigdy« (1): Bo wzgárdzenie vczyini iuż nienawiść pewnie/ A kto kogo zá to ma/ iuż z nim nigdy wiernie. *RejWiz* 188.

»nigdy przed tym« (1): vpitym będąc ták bárzo iáko nigdy przed tym/ od trzeźwiey á poŹczącey ludyt był zámordowány. *WerGość* 237.

»nigdy więcej« (1): A to rzadko czyniły/ iedno przed łwemi oycy/ á nigdy więcej. *HistRzym* 12v.

C. Z dodatkowá negacjá (przy czasowniku lub przymiotniku) (3) : ábowiem łercá łkruffonego á pokornego pan náłz nigdy opuŹcić nieobiecał. *RejPs* 186v; A łnacž łyę lepiej niebyło Nigdy na łwiat nienarodzycz Niž tak yako błędny chodzicz *RejKup* bb2; gdyž Páńłki dekret nigdy nieomyłny nie iefł *RejZwierc* 69v.

2. Poza czasem (3) : iefłiby tu v Ianá/ łowo to/ Nápczátku/ znáczyć miáło/ przed wŹyŹtkimi wieki: ábo/ bez wŹelákiego poczátku: ábo przed wŹelákim poczátkiem: lub thež iefłcze przed wŹyŹtkimi rzeczám: to iefł/ iáko łámifł wykłádáią/ nigdy: [...] A czemułz by tež y ono Moyžefłzowe káp: (13) I. v I [...] tegož tež znáczyć nie miáło? gdy Moyžefłz mowi/ Nápczátku/ łtworzył Bog niebo y ziemię/ to iefł/ przed wŹyŹtkimi wieki/ ábo nigdy nie łtworzył. *CzechRozm* 26; [jest ślepotá] chwytać łie zá przedwiecznego zmyŹłonego/ á procž czáfu wŹzego/ to iefł/ nigdy nie vrodzonego *CzechRozm* 37.

II. W funkcji rzeczownika (1) :

Przysłowie: Ale rozumiem/ iż tho vkažefłz/ ná łwięto/ kthore zowá nigdy. *KrowObr* 20v.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) :* I Polacy vziwaią iako i Łáćinnicy/ i miáłto vokaliŹa/ iako nigdi: i miáłto *consonantem* iáko Ian *JanNKarKoch* E4v.

[W rymie do „krzywdy” (34), „wszędzy” (1).]

Cf [NIGDA], NIGDYŻ